

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1'50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18'—, polletna K 9'—, četrtletna K 4'50. — Za inozemstvo K 30'— — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstr. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer.

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Dvostopna petstvrstica 20 vin., pogojni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštnine proste.

Štev. 1.

V Ljubljani, v soboto dne 3. junija 1911.

Leto I.

Zarja!

Z dnevnikom, ki si ga je zavedno slovensko delavstvo že davno želelo, stopamo danes v javnost. V dobi prvotnega boja da-jemo delavnemu ljudstvu novo orožje v roke. V dobi, ko prodira skozi gosto nočno temo, ki je kakor mora tlačila duhove, prva dan naznanjoča svetloba; v dobi, ko se začenja utrjeno, omračevano, z vsokrvnimi opojnimi sredstvi v spanje in sanje zazibano ljudstvo dramiti; v dobi, ko se slovensko ljudstvo bolj in bolj odvrča od preteklosti in upira oči v bodočnost, bežečo pred njim — v tej dobi zbujanja, obnavljanja in preporajanja, v tej dobi novih želja in novega hrepenenja gre naš list med ljudstvo. Dneva še ni. Mračno je še nad slovenskimi kraji in nad „sem svetom, ki ga je podjarmil kapitalizem. Toda nad gorami se že trgajo temine, zlati robovi krase oblake v daljavi, zarja se razliva po nebu in naznanja bližajočo se solnce, škrijanci pozdravljajo prihajajoči dan.

Dolga je bila noč. Mnogo jih je, ki bi jo radi podaljšali v neskončnost; toda solnce ima svoj večni zakon in nobena sila ne more preprečiti njegovega prihoda. Kadar pride čas, se dvigne nad obzorje in prežene mrakove. In s svetlobo prihaja spoznanje. Zmote izginejo, dvomi se razprše, negotovost se umakne jasnosti. Oči spoznajo predmete, pota, cilje. Tedaj je mogoče delo in boj.

Naša „Zarja“ bo služila spoznanju. In nevednosti in zmoti bo kazala pot v svetlobo. Spoznanje pa je samo pogoj osvoboditve. Kadar se zablješ dan, uzremo stene svoje ječe in verige na svojih nogah. Podreti pa mora stene in raztrgati verige naše delo. Čim močnejši je sovraznik, ki nas uklepa, tem več moči nam je treba, da se osvobodimo. Samo v svoji združitvi najdemo to moč in najmočnejši bomo, kadar bo zadnje zatirano bitje, ki ima človeško lice, stalo v naših vrstah. Zato bo naša „Zarja“ klicala vse trpine in jim kazala pot do združitve in sloge.

Združena moč zatiranih pa mora postati armada. Boj pa njena naloga, svoboda je njen cilj. Razdiraje ječo mora graditi hram prostosti. Naša „Zarja“ bo trpinsko vojsko vodila v boj, kazala jim bo pota in arzenale, dajala ji bo orožja. V vsakem boju bo stala ob strani trpinov, branila bo njegove interese in pospeševala njihov napredek. Vso svojo skrb bo posvečala njihovim izobrazbi, njihovem okrepčenju, njihovu življenju, njihovim bojem in zmagam. Ljudstvo, ki dela in nosi na svojih titanskih ramah lep svet, v katerem se drugi vesele in zabavajo, privedi do vrat tega sveta, da si jih odpre in postane deležno užitkov in lepote življenja, je naša naloga. Tej nalogi bo „Zarja“ služila z vsemi svojimi močmi, z navdušenjem in z vnetostjo, ki jo poraja prepričanje. Za to nalogo ne išče zaslobe in podpore nikjer drugod, kakor pri ljudstvu, kateremu hoče služiti. Zato smo tudi prepričani, da najde naš list med delavnim in trpečim ljudstvom tla, na katerih se lahko razvije, da postane velik in močan v prid zatiranim množicam, ki si imajo osvojiti bodočnost in svet.

Delavstvo in parlament.

Kdor hoče vedeti, kakšni boji se bodo odločevali v prihodnjem parlamentu, mora čitati glasila podjetnikov, v katerih razkrivajo svoje namene. Tak list je n. pr. na Dunaju izhajajoči „Arbeitgeber“. Od številke do številke pozivlje delodajalce, naj gredo pri volitvah v boj zoper socialno demokracijo, ter jih uči, kaj naj zahtevajo od meščanskih kandidatov. Kakor tolpo roparjev opisuje to hujskaško glasilo socialno demokracijo. Kdor ga čita, bi moral misliti, da hočejo socialni demokratje kar jutri vzeti ubogim kapitalistom zadnjo srajco s telesa in jih pogrnati v saharško puščavo, da tam poginejo. „Varstvo za lastnino!“ — kliče kapitalistični list. In ker je ta klic vendar nekoliko čuden v dobi, ko varuje vsako lastnino par sto paragrafov ter armada žandarjev in policajev, so veliki duhovni zlatega teleta tako ljubeznivi, da naravnost izrekajo, kaj zahtevajo še za „varstvo“ bogastva.

„Sem z zakonom zoper štrajke!“ — je njihovo geslo. Delavska stavka je v očeh kapitalistov napad na njihovo „pravično“ last. Po nazorih kapitalističnih voditeljev je delavec, ki stopi v stavko, enak roparju, ki nastavi potniku samokres na prsi s klicem: „Denar ali življenje!“ Da zahteva delavec plačo za svoje delo, ne šteje nič pri tej gospodi. Zahtevajo samo po sebi smatrajo za zločin, pa hočejo, da bi se vrnili tisti časi, ko je gospodar po svoji mili volji določal, koliko sme delavec dobiti in ko je bila delavcu kratkomalo prepovedana vsaka združitev v namen zboljšanja svojega položaja.

Zakon zoper stavke zahtevajo kapitalisti. Delavca, ki predlaga stavko, naj pograbi policija in naj ga izroči kar sodišču. Delavca, ki stopi v stavko, naj požene v njegovo domovinsko občino. In spor, ki ga je delavec imel z delodajalcem, naj se nazadnje še vpiše v delavsko knjižico, da ga bo vsak podjetnik takoj spoznal kot puntarja in ga poglal s praga svoje tovarne!

Podjetniki hočejo biti zopet „gospodari v svojih podjetjih“. Delavec pa naj bi zopet postal brezpraven suženj, ki ne sme niti poizkusiti, da bi si nekoliko izboljšal svoj položaj. Izjemen zakon torej zahtevajo za delavce, zakon, ki bi iz njih napravil državljane tretjega reda in jim vzel pravice, katere so zavarovane vsem drugim državljanom.

Trgovci, ki prodaja svoje blago, mi pove svojo ceno. Če se mi zdi previsoka, mu ponudim nižjo. Če pa ni zadovoljen z mojo ponudbo in če mu ne plačam toliko, kolikor zahteva, mi enostavno ne da svojega blaga.

Kaj pa storim, če grem v tovarno iskati dela? Kapitalistu ponujam tisto blago, ki ga imam: Svojo delavno moč. Če mi obeta premalo za njo, pojdem drugam. Organizacija delavcev mi jamči, dokler ni kakšne krize, kakšne posebno neugodne konjunktore, da bo s svojo močjo preprečila prehudo znižanje cene za moje blago, za mojo delavno moč. Ali to jamstvo mi daje organizacija le tedaj, če ima moč, da se bojuje. Delodajalec, ki ve, da stoji za menoj močna bojovna organizacija, se bo vsaj pogajal z menoj. Če pa ve, da imamo zakon zoper stavke, da je torej organizaciji onemogočen boj, mi bo dejal: „Toliko dam, pa nobenega vinarja več. Če nočeš, pa pojdi drugam.“ Kaj pa mi pomaga hoditi drugam, ko vem, da me ima drugi podjetnik ravnotako v krempljih? Kakor mi bo predpisoval plačo, tako mi bo predpisoval delavni čas, tako mi bo branil vstop v organizacijo, tako me bo sploh prisilil, da se mu v vsakem oziru slepo pokorim.

Na ulicah si je zavedno delavstvo priborilo koalicijsko pravico. Štirideset let je minilo od tistih krutih bojev in s pomočjo koalicijske pravice si je delavstvo vsaj deloma izboljšalo svoj položaj. Par vinarjev za kruh, par ur počitka na teden je doseglo. Vse to so le drobne primere z milijonskimi profiti kapitalistov. Ali kapitalistično časopisje govori o ropu, o napadih na lastnino, pa kliče parlament na pomoč, da naj ukroti delavca! Tisti parlament, ki si ga je delavstvo zopet na ulicah priborilo, da bi si z njim zakonito zavarovalo, kar si je moral z bojem in žrtvami pridobiti, tisti parlament naj sklepa zakone zoper delavce in zoper njihovo enakopravnost! Ker so delavci nekoliko manj razcapani in nekoliko manj lačni kakor pred štiridesetimi leti, jih imenujejo kapitalistični hujskači prevzetne in objestne. Ker vsaj nekoliko lahko soodločujejo o svoji usodi, jim hočejo vzeti še to malo možnost in še ta kosček svobode.

„V boj zoper socialno demokracijo!“ grmi kapitalizem. — „V boj za socialno demokracijo!“ — mora biti odgovor vsakega zavednega delavca.

Še malo narodnega vprašanja.

Kakor da bi bila vsaka beseda zaman, kakor da bi šel ves razvoj mimo nas pa se ne bi niti dotaknil Slovencev, tako se vrta politika in agitacija narodnjakov vedno v enem tesnem kolobarju kakor nekdanj, pa ne pride niti za korak naprej. Posebno v sedanjih volilnih agitaciji se neprenehoma ponavljajo najstarejše

fraze in socialiste „pobijajo“ argumenti, katerih ničevnost je že davno dokazana.

„Najprej se mora rešiti narodno vprašanje, potem pa postanemo socialisti“ — to je eden tistih vzklikov, ki jih lahko slišimo skoraj na vsakem narodnjaškem shodu. In ko je zadnjič socialističen kandidat na socialističnem shodu dejal, da se moramo v prvi vrsti borovati za kruh, ker drugače ne moremo doseči nobenega ideala, je bil narodnjaški govornik ves užaljen in razočaran, ter je vzklíknul, da hočemo rešiti socialno vprašanje „na razvalinah slovenskega naroda“.

Dokler vladajo taki pojmi, se je res težko borovati z argumenti. Ali podvrgli se bomo vendar tej težavni nalogi, ker vemo, da se dajo trajni uspehi doseči samo s prepričanjem in ker nam ne gre za slučajno pridobitev, ki z jutrišnjim dnevom lahko zopet izgine.

Narodnjaki imajo za nas tisoč vprašanj o narodnostnem problemu. Toda ker se oni vendar že nekoliko desetletij dalje ukvarjajo z narodnim vprašanjem, kajti njihove stranke so pač starejše od naše, bi nam moralo biti pravzaprav dovoljeno, da jih najprej mi kaj vprašamo. Če bi jih hoteli spraviti le v zadrego, bi bilo dovolj, ako bi jih vprašali: Kaj je narod? Kaj je narodnost? — Mogoče, da bi nam dali gospodje na to več kakor en odgovor. V tem grmu pa ravno tiči zajec, da nam buržoazija ne more dati enotnega, splošno veljavnega, znanstvenega odgovora na to vprašanje. Znanost se bavi s tem vprašanjem, raziskuje ga, ali zadnje besede še ni izrekla. V tem raziskovanju pa sodelujejo socialno demokratični znanstveniki tako resno in tako temeljito, da se njihovo delo sploh ne more več pogrešati.

Toda pustimo vprašanja, ki še niso rešena. Vprašajmo rajši: S kakšnimi sredstvi hočejo narodnjaki rešiti narodno vprašanje? Takoj bomo našli na velikansko težavo, ker narodnjaki tudi o politični ureditvi tega vprašanja niso edini. Kar se tiče Slovencev, je eno jasno: Sami zase so preslabi, da bi s silo dosegli take razmere, kakršne bi sami radi imeli. Navadno se zanašajo na pomoč drugih Slovanov. Ali dosejanja politična zgodovina kaže, da nismo imeli od te pomoči doslej nobenega dobička. Pa ga tudi ne bomo imeli, ker ga ne maramo imeti. Prvič vidimo, da Slovani sami med seboj niso složni. Nedaleč od nas lahko opazujemo huda nasprotja med Srbi in Hrvati. Kako tlačijo Rusija Poljake in kako daviijo nacionalistični Poljaki Rusine, je znano vsemu svetu. V Šleziji in na Moravskem se pripravijo in tepejo Čehi in Poljaki med seboj. Če ne bi imeli v Avstriji nobenih Nemcev in Italijanov, ampak same Slovence, bi vendar danes ne imeli narodnega mira in sloge.

Cilji posameznih slovanskih narodov v Avstriji se prav močno razlikujejo. Meščanski Čehi stoje skoraj izključno na stališču takozvanega državnega prava. Poljaki ne priznavajo nič drugega kakor svojo deželno avtonomijo, ki jim zagotavlja gospodstvo nad Rusini. Kaj naj bi s takimi programi počeli Slovence? Državnega prava sploh nimamo, z deželno avtonomijo bi pa izročili Slovence na Štajerskem, na Koroškem in v Trstu ondotnim večinam.

Doslej so bili vendar socialni demokratje edini, ki so se brez razlike narodnosti izrekli za narodno avtonomijo. In ravno za Slovence je narodna avtonomija edina rešitev. Samo program socialne demokracije se vjema s tistim načelom, katerega bi se Slovence morali oprijeti v narodnem oziru. Čim bolj se poveča moč socialne demokracije, tembolj se približamo tisti rešitvi, ki je za slovenski narod edino ugodna.

Socialna demokracija pa je tudi v parlamentu dokazala, da ji je res ležeče na taki rešitvi. Že leta 1908., ko je bilo samo 11 socialnih demokratov v državnem zboru, so zahtevali narodnostni zakon na podlagi avtonomije in enakopravnosti. Enake predloge so še večkrat vlagali. Zavrgle pa so jih meščanske stranke. Zadnji tak predlog je bil Seligerjev leta 1909. Tudi tega je zavrgla meščanska večina. Narodnostni odsek je bil izvoljen na predlog socialnih demokratov. Da ni dobil materiala za delo, je bila kriva slavna Bienerthova vlada, pa tudi meščanske stranke, ki se niso brigale za stvar.

Ali preden se govori o zmagah, je pač treba misliti na obstanek. Mrtvi se ne morejo borovati, kaj še zmagovati. Obstanek slovenskega naroda pa je danes v največji nevarnosti zaradi g m o t n e bede, zaradi pomanjkanja kruha. Slovenci ne beže v tujino, na Nemško, v Ameriko zaradi narodnega zbiranja, ampak ker ne morejo živeti doma. Tisoč in tisoč Slovencev ne priznava pri ljudskem šteju svoje narodnosti, ker so gospodarsko preveč odvisni, pa se boje, da bi izgubili boren kosček kruha in ga ne dobili drugod. Torej je menda jasno, da je boj za kruh tudi glavni del narodnega boja. In če se socialni demokratje borujejo za boljši zaslužek najširših vrst naroda, se borujejo za sredstva, ki so tudi v narodnostnem boju neizogibna. Če hočemo delavstvu priboriti več počitka, mu bo še le to omogočilo, da se bo udeleževalo kulturnega, torej narodnega življenja. Boj za kruh je v resnici pogoj vsakega narodnega dela, ker brez kruha tudi naroda ni.

Sodrug! Agitirajte za socialno demokratično časopisje! Vsak sodrug bodi naročnik našega lista, vsaka družina naj čita „Zarjo“.

NOVICE.

* **Centrala za stanovanjsko reformo v Avstriji.** Na občem zboru izvoljeni odbor se je konstituiral in izvolil za načelnika dvor. svetnika Dr. Rudolfa Maresch; v odboru je tudi dunajski obč. svetnik sođr. Leopold Winarsky. V seji dne 29. maja je soglasno sklenil odbor pozvati vse državnozbornske kandidate, da se bodo v slučaju izvolitve potegovali v novi zbornici za načrte, katere je sklenila centrala. Centrala se boče tudi odzvala povabilu Angležev, in priredi študijsko potovanje na Angleško v teku meseca julija.

* **Tobak se podražil** dne 1. julija. Bienerthova vlada si ni dala dopovedati, da je že na vsakem polju preveč draginje in da je za ljudstvo vsako podraženje njegovih potrebščin nov udarec. Sokriv pa je tudi zadnji parlament. Že v jeseni je bilo znano, da hoče vlada podražiti tobak, cigare in cigarete. Takrat je poslanec sodrug Johaniš v imenu socialnih demokratov vložil predlog, da naj država ni zbor protestira proti temu namenu. Toda dne 29. novembra 1910. je večina odklonila socialno-demokratični predlog in s tem je vlada dobila prosto roko. O tem podraženju, ki zadene zopet nižje sloje, izpregovorimo več prihodnjik.

* **Rozete so dobili** po naredbi ministra Weisskirchnerja poštni poduradniki, Telefonski in brzojavni poduradniki pa so dobili še štiri male strele kot električno znamenje.

* **Kolera v Gradcu.** Svakinja poštnega uradnika Franzkyja, ki je umrla za kolero, je obolela in bakteriološka preiskava je dognala, da ima tudi ona azijsko kolero. Marija Lebingner — tako se imenuje bolnica — ima v Naglergasse malo kavarno. Prepeljali so jo v bolnišnico za kužne bolezni. Tudi njenega moža in otroke so izolirali. Okužiti se je morala, ko še ni bilo znano, da je njen svak bolan za kolero. Ko je šel v bolnišnico, misleč da ima samo pokvarjen želodec, ji je dal roko in takrat so morali priti bacili na njene prste, in odtod v usta.

* **Rusija in Japonsko** sta sklenili pogodbo za vzajemno izročanje zločincev. Politični zločinci se po tej pogodbi nimajo izročati, pač pa taki, ki store kakšen zločin zoper vladarja. Zdi se, da imata car in mikado enako velik strah.

* **Trdnjava Laloma** v državi Nikaragva (Srednja Amerika) je zletela v zrak. Mnogo oseb je ubitih. Skoraj vsa poslopja so poškodovana.

* **Strašna smrt strojevodje.** Na ekspresnem vlaku med Parizom in Havrom je zadel strojevodjo Leballa strašna smrt. Hoteč opazovati signal na progi, se je nekoliko preveč sklonil z lokomotive. Ravno tisti hip je pridrl na drugem tiru nasproten vlak in mu je odtrgal glavo.

Naznanilo!

Izpolnjujoč sklep strankinega zbora iz leta 1910 je izvrševalni odbor sklenil, da preneha izhajati strankini glasili „Rdeči Prapor“ in „Naprej“ in se je ustanovila na poziv strankinega izvrševalnega odbora „Založba Zarje“ kot javna trgovska družba, katere tvrdka se sodno registrira. Založba „Zarje“ prične z današnjim dnevom izdajati dnevnik ter bo izdajala, ko likvidira „Delavska tiskovna družba“, tudi ves drugi strankin tisk v samozaložbi.

Strankin zbor, na katerem ima „Založba Zarje“ polagati poročila, voli nadzorstvo za založbo. Izvrševalni odbor stranke pa predlaga založbi glavnega urednika ter ima nad smerjo lista nadzorstvo.

Za sedaj je izvrševalni odbor sam imenoval založbi nadzornike.

To dajemo vsem sodrugom na znanje s pozivom, da store vse, da se naš dnevnik čim najbolj razširi.

Ljubljana, 3. junija 1911.

Založba „Zarje“

Fran Bartl, Anton Kristan, Ivan Mlinar, Josip Petrič, dr. Jos. Tomšič, Javni družabniki.

Ethin Kristan, glavni urednik.

Melchior Čobal, Ivan Koemur, Ivan Malovrh, Josip Petejan, Ignacij Sitar, Ivan Straus, Josip Udovč, Anton Zugwitz, nadzorniki.

DOMAČE VESTI.

Ljubljana in Kranjsko.

O občinskih volitvah v Idriji.

V nedeljo 28. maja so se izvršile občinske volitve v Idriji, ki je drugo večje mesto na Kranjskem. Izid je za socialno demokratično stranko povsem zadovoljiv, dasi bi bil lahko boljši. Dobila je v III. razredu 640 glasov, v II. — 121 in v I. — 23 glasov.

V drugem razredu ji je manjkalo 12—15 glasov in imela bi vse odbornike II. razreda. Te številke so poučne na vse strani! Kažejo, da smo na celi črti napredovali in da lahko upamo, da bo občinski odbor v nekoliko letih popolnoma socialističen! Doslej sta pri občinskih volitvah zadnjih 6 let nastopali obe napredni stranki, to je naša in liberalna, skupaj — tako, da ni bilo mogoče nikdar natančno konstatirati, koliko je naših volilcev. Liberalci so vsled tega vedno trdili, toliko nas je, toliko itd. Danes je v tem oziru število ugotovljeno in jasno je na vse strani.

30 mož — 10 socialistnih demokratov, — 10 naprednjakov — en obrtnik, ki je bil na kandidadni listini tako socialno demokratični kakor liberalni — 9 klerikalcev, med njimi en uradnik, ki se vsaj doslej ni kazal, da je klerikalec! — to so sedaj občinski odborniki v Idriji. Po socialnem stališču so med liberalci: 4 trgovci, 1 obrtnik, 1 delavec, 1 uradnik, 1 lekarnar, 1 ravnatelj (dr. Bevk) in 1 notar (Pegan) — med klerikalci: dva rudniška uradnika, 1 rudniški učitelj, trije rudniški poduradniki in trije rudarji — med socialistimi demokrati: 8 aktivnih rudarjev, 1 rudar v pokoj (ravnatelj obč. kons. društva Ivan Straus) in en obrtnik (Lipušček). Vzroki, da so klerikalci nekaj več glasov dobili, nego se jim jih je od naše strani pripisivalo, tiče precej v kandidatih. Edino oni so se zatekli med rudniške uradnike (enega Čeha in enega Laho-Nemca) in rudniške poduradnike, s čimer so seveda pridobili precej pomoči od rudnika. Kako bo klerikalec Klemens Penco, c. kr. rudniški oskrbnik, govoril v obč. svetu, ko slovensko ne zna — ali po laško ali po nemško — to je bila za klerikalce postranska stvar. Penco jim je bil vaba za volilce II. razreda.

Zanimiva bo volitev župana in občinskih svetovalcev. Pa o tem pišemo prihodnjič.

Eno velja za delavstvo Idrije, namreč: Naprej po začetni poti! — „Zarja“ bo prinašala redno vesti iz Idrije in bo ona tribuna, ki je potrebna za vsako pravo politično življenje. Razširimo jo! Tudi ona je važna za naše načrte!

— Volilni shodi bodo: V soboto, dne 3. t. m. v Ilirski Bistrici ob 8. uri zvečer. Poročata kandidat Josip Kopač iz Trsta in dr. Jos. Tomšič iz Ljubljane. V nedeljo dne 4. t. m. v Zagorju na Pivki (popoldne) poročata dr. Jos. Tomšič iz Ljubljane.

— Izkaznice za državnozbornsko volitev se v Ljubljani že razpošiljajo po pošti. Pa tudi nasprotniški agitatorji že lažijo okrog volilcev in jim izkušajo izmamiti legitimacije. Opozorjamo torej volilce, da naj pazijo. Naj ne dajo legitimacije ne liberalnemu, ne klerikalnemu ne nemškemu agitatorju. Pa tudi žene naj pouče, da nima nihče „pogledavati“ legitimacij in glasovnic, kadar ni moža doma.

— Kdor ne dobi legitimacije po pošti, se mora dne 12. junija med 8. in 12. dopoldne ali 2. in 6. popoldne, ali pa za dan volitve med 8. in 12. dopoldne zglasti v predsednišveni pisarni deželne vlade, sobe št. 32 (vhod iz Simon Gregorčičeve ulice) o sebi o zglasti, da jo dobi.

— V Ljubljani se voli od 8. dopoldne do 2. popoldne. Volilce je vsakemu volilec navedeno na izkaznici. Naj torej vsak volilec pogleda to rubriko, da ne bo imel morda nepotrebnega letanja.

— Izkaznica se pri volitvi ne odda, ampak se samo pokaže volilni komisiji, potem pa shrani, za morebitno ožjo volitvo.

— Volilna pravica se sme samo osebnostno izvrševati. Na Kranjskem pa se mora izvrševati, ker je po deželnem zakonu z dne 20. junija 1910. uvedena volilna dolžnost. Kdor se brez opravičenega razloga odtegne svoji volilni dolžnosti, se kaznuje z globo od 1 do 50 kron. Razlogi, kateri volilca, ki se volitve ne vdeleži, opravičujejo, so zlasti: 1. Ako volilec vsled bolezni ali slabotnosti ne more iti na volilce; 2. ako volilca zadržuje uradne ali sicer neodložne stanovske dolžnosti; 3. ako je volilec na potovanju izven Kranjske dežele; 4. ako volilca zadržuje bolezen v rodbini ali druge neodložne rodbinske zadeve; 5. ako volilca zadržuje prometne ovire ali druge nepremagljive okoliščine.

— Veliko vrtno veselico priredita kolodvorski odsek in peyski zbor „Vzajemnosti“ v Ljubljani v nedeljo 2. julija ob 3. popoldne na vrtu sodruga Jos. Petriča (gostilna international). Besleja cesta 22 s sodelovanjem delavskega peyskega zbora „Vzajemnost“ pod vodstvom sodruga g. P. Baloga in godbe na lok. — Kegljanje na dobitke je vsako soboto in ponedeljek od 7. zvečer ter vsako nedeljo od 9. dopoldne. Prvi dobitke 25 K, drugi 15 K, tretji 10 K, četrti dobitke je šaljiv. Dobitki se razdele ob 10. zvečer. Vstopnina 40 v. Otroci v spremstvu odraslih so vstopnine prosti.

— Iz Šiške. Na Kranjskem dobivajo vse večje občine gerente. Idrija, Ljubljana, Jesenice in še — Šiška! Seve: povsod so gerenti klerikalci! V Idriji je bil gerent klerikalni upokojeni uradnik Zazula, na Jesenicah je še sedaj klerikalni Čebulj, v Ljubljani pa vladni svetnik Laschan. Šiška je dobila tudi klerikalca Zajca. Zdi se, da je klerikalizem sedaj „trumf“. Seve, da bi se vzel za gerenta v občini mož iz večine politično-zavednih občanarjev, to se ne vjema z računi gospode pri kranjskem deželnem odboru in pri c. kr. deželni vladi. „Iustitia regnorum fundamentum“ — to je pač zapisano na raznih c. kr. palačah. V praksi se jemlje „pravičnost“ tako, da je zastopnik občine tisti, ki je vzel iz manjšine... No, narobe svet. Mi Šiškarji ta narobe svet precej čudno gledamo in se učimo marsikaj, kar nam bo koristilo. Poremo pa jasno, da se c. kr. dež. vlada moti, če nas prezira s tem, da nam postavlja klerikalce na čelo občini! Pri občinskih volitvah bomo jasno govorili.

— O šišanskem vodovodu bomo morali tudi izpregovoriti še precej glasnih besedi, ker gotovi krogi mislijo, da je bolje, če ostanejo take važne uredbe v rokah posameznikov, nego da bi bile last občine!

— Vevče (Devica Marija v Polju). Sporočamo Vam, da so se pri nas že razdelili volilni listi ter da je izpuščenih iz volilnega imenika, kakor v mnogih drugih krajih okrog 20 soc. dem. volilcev. Marsikdo bo rekel: Zakaj se pa niste pobrigali zato, da bi imeli volilno pravico? Zato, ker ni bilo tako razglašeno, da je imenik izpostavljen, kakor bi bilo moralo biti. Gospoda Dimnik in Mreina sta delala pač po naročilu klerikalcev, da sta izpuštila nas iz imenika! Kljub temu bomo pa z agitacijo skušali pridobiti, za kar smo ogoljufani.

— Vevče. Med tukajšnjimi zavednimi delavci vlada velikansko razburjenje, ker je toliko naših izpuščenih iz imenika in sedaj niso dobili volilnih legitimacij. Klerikalci so napravili atentat na nas, ki verujemo, da mora vsaj v tem oziru občina biti poštena. Adjutant župana Dimnika g. Mreina bo lahko dobil medalje! —

— Jesenice-Fažine. Gibanje za državnozbornske volitve je prav veselo. Zanimanje raste od dne do dne. Klerikalni kandidat Pogačnik hodi od kraja v kraj in pripoveduje, da oficirji morajo biti, da je treba za Avstrijo krepke armade, veliko bark, veliko topov in pušk, kajti kdo ve, kdaj pride sovražnik nad nas... Če je draginja, ni pomagati. Delavec naj bo zadovoljen, če tudi nima dovolj jesti — saj živi vendar v Avstriji, ki mora imeti jako, močno armado... Naš kandidat dr. Anton Dermota ima pač hvaležno nalogo, pojasnjevati volilcem, da je v prvi vrsti treba po ceniti kruha in mesa za delavske mase. O liberalcih se ne sliši nič posebnega. Pozna se, da je bolj le med socialistimi demokrati in med klerikalci. Kdo bi si bil to pred leti mislil? — Gospod gerent Čebulj marljivo deluje za občinske volitve; mož dela zase, ker se mu dopade komandirati in rad bi še komandiral! Socialisti demokrati stojimo seve tudi glede občinskih volitev krepko na straži. Ko se končajo državno-

zbornske, pa pojdemo krepko za občinske v boj do zmage!

Štajersko.

— Zidani Most. Ne pečamo se radi z rešmi, ki nas sicer ne bole. Toda, ker ne more gospod župnik v Širjah nikakor pustiti socialistnih demokratov pri miru, moramo že nekoliko odpreti usta. Gospod župnik je namreč pozabil, da je cerkev hiša božja, in da v njej ni prostor za politiko, pa je z lece udrihal po socialistnih demokratih, kakor da bi mlatil oves. To bi se nam pravzaprav že ne zdelo preveč čudno. Naši duhovniki na lecah sploh radi pozablajo, da je božja beseda nekaj drugega kakor politika, posebno če so kakšne volitve pred durmi. Ali gospod župnik je šel še nekoliko dalje, tako da je bilo res že predalet. Žugal je, da tistemu volilec, ki ne bo volil „kršćansko“ — to se pravi Benkoviča — ne bo večna luč gorila, on pa da mora takega volilca izbristati iz krstne knjige. Kar se tiče večne luči, mislimo, da sodi Bog nekoliko drugače kakor gospod župnik. Kar se pa tiče krstne knjige, bi pa rekli, da ima gospod župnik dolžnosti, za katere so njegove muhe brez pomena. Iz krstne knjige že zaraditega ne bo nikogar brisal, ker mu nič ni mar, kako kdo voli, zakaj volitev je tajna. Pa če bi mu tudi kar sami povedali, da volimo socialno-demokratično, nima to nič opraviti s krstno knjigo. Vanjo spadamo zato, ker smo krščeni, in za to ni treba, da bi bili klerikalci. Gospod župnik prav dobro ve, da nima nobene pravice po svoji volji koga bristati iz krstne knjige, pa naj si zato kar prihrani tako žuganje. Mi pa bomo volili socialno-demokratično, ker vemo, da nima to nič opraviti z vero in ker ravnamo v gospodarskih in političnih rečeh po svojem spoznanju in prepričanju, ne po komandi.

— Laško. Volitve v bol. blagajno Laško so se končale z zmago zavednega delavstva. Za načelnika je bil dne 25. maja izvoljen sodrug Karl Malovrh, za namestnika Taborskyj z Zidanega mosta. Blagajna je biladosedaj v rokah nemških nacionalcev. Uradovalo se je izključno nemško. Na prvi seji so naši sodrugi predlagali, da se mora uradovati v obeh deželnih jezikih. Pravila so sestavljena samo v nemškem jeziku, akoravno je 99% članov Slovencev. Pa se bo to sdaj nehalo, zagotavljajo imena sodrugov, ki so v odboru.

— Iz Pragerskega. Dne 25., 26., 27. in 28. je govoril naš kandidat Alfred Pičnin v okrajih Nova vas, Pekarjah, Rušah in Sp. Polskavi, 29., 30. in 31. na Leskovec, Vrhlgi in Črešnjevci, na vseh shodih je bila udeležba velika, posebno dobro obiskan shod je bil v Rušah, na katerem so volilci trezno in mirno poslušali naš program ter z velikim navdušenjem sprejeli kandidaturu Pičinina. Na Leskovcu se je udeležilo toliko ljudi, da je bila dvorana vsa natlačena, veža polna, in odzunaj je stalo kakih 50 ljudi, ki so poslušali pri odprtih oknih; tudi tukaj so bili volilci vsi navdušeni za kandidaturu Pičinina. Na Spodnji Polskavi 28. majnika se je udeležil Pičnin tudi shoda, ki je ga sklicala Stajerčeva stranka. Za protikandidatoma Ludvikom Kresnikom in za velikim germanom Schwabom, adjunktom na Pragerskem, kateri je prinesel nekaj starih in novih laži, je ovrgel naš kandidat Pičnin laži in potem razvil v enournem govoru program soc. dem. stranke in osvetlil delovanje meščanskih strank v drž. zboru; volilci so navdušeno ploskali in pritjevali našemu govorniku, po shodu pa je nekaj mladih fantov, ki so bili najbrž nahujskani, hotelo Pičinina vreči iz kuhinje, kar pa so naši sodrugi takoj zabranili. Na Vrhlgu in Črešnjevci se je udeležilo tudi nekaj hujšakačev Stajerčeve stranke, ki so koncem Pičininovega govora začeli tako razgrajati, da je moral predsednik zaključiti shod. Na Črešnjevci je govoril naš govornik eno uro. Govoril je tudi dobro znani gospod Karel Zelan iz Pragerskega ter čekal takšne neumnosti, da se bogu usmili. Ko je potem zahteval naš kandidat besedo, da obračuna s predgovornikom, so začeli nahujskani fantje peti. Črez nekaj časa so se pomirili in je Pičnin nadaljeval svoj govor; ko je ožigolal postopanje sedanjega postajenačelnika na Pragerskem, ki slovenske delavce odpusča iz službe, je začel olikani Zelan kričati, stopil na klop in zaklical kandidatu „abeug“. Ko ga je Pičnin opozoril na § 15. volilnega zakona, se je potolažil, drugi fantje pa so zopet zapeli, nakar je predsednik zaključil shod. 18. junija bodo volilci oddali glasove kandidatu tiste stranke, v katero zaupajo in ki se energično bojuje za njihove koristi. In to je soc.-demokr. stranka!

— Zolta organizacija v Hrastniku. V onem delu občine Trbovlje, ki se imenuje Hrastnik, živi tudi nekoliko rudarjev pod zaščito narodnja karjave. Imenujejo se „podporniki!“ Glava teh podpornikov, rudar Majcen, je bil te dni vsprejet za skladiščnika v rudniško konsumno skladišče, ki ima namen uničiti samostojno konsumno društvo rudarjev v Hrastniku. Rudar Majcen je bil pred nekaj leti načelnik rudarskega konsumnega društva — ki je seveda slo tedaj rakovo pot na veliko veselje rudniškega ravnatelja Leilerja. Bivši načelnik rudarskega

konsuma, ki ga Leiler sovraži iz dna duše — danes Leilerjev sluga v rudniškem konsumnem skladišču!! Čudne misli se porajajo človeku o podpornikih in o Majcenu — in čudno ni, če vidijo zavedni hrastniški delavci v njih „Zolto organizacijo“. Majcen seveda sedaj na vse pretege ruje proti rudarskemu konsumnemu društvu. Najbrže bi rad sedaj kot Leilerjev zastavljenec dosegel to, kar je započel kot načelnik z Koželjem vred — da bi uničil „Konsumno društvo rudarjev“? No, — ne bo se mu posrečilo. Leiler si je izbral pomagata, pa so zavedni rudarji v Hrastniku takoj uganili, čemu in zakaj. —

Trst.

— Shodi v tržaški okolici bodo:

V Barkovljah v soboto, 3. junija 1911 ob 8. zvečer v gostilni Stare (po domače Bužec) na zgornji cesti.

Sv. M. Magdalena spodnja v nedeljo, 4. junija ob 10. dopoldne v gostilni „Ala Vittoria“.

Škedenj v nedeljo, 4. junija ob 3. popoldne v veliki dvorani Sanci-Čemut.

Katinara v ponedeljek, 5. junija ob 10. dopoldne v gostilni Pekjar.

Sv. M. Magdalena spodnja v ponedeljek ob 4. popoldne v gostilni „Pri Bakotu“.

Na vseh teh shodih bo poročal sodrug Ethin Kristan. Sodrugi in delavcem sploh priporočamo, da se teh shodov udeležijo polnoštevilno!

— Volilci, pozor! Napravljena je zopet sleparija. Nekdo (?) se je predrnil vložiti veliko reklamacijo, s katerimi je zahteval, da se izbriše iz volilnih imenikov veliko socialno-demokratičnih volilcev, ki so bili v volilnem imeniku že vpisani. Dotičniki, za katere se je zahteval izbris, dobivajo sedaj od magistrata naznanila, da se je zahteval njihov izbris bodisi zaradi „mladoletnosti“, ali pa češ da ne prebiva eno leto v Trstu itd. Na vabilu je rečeno, da treba proti taki reklamaciji napraviti protireklamacijo in sicer v 24 urah. Na naznanilu je zapisana tudi ura, ko je bilo vročeno. Dotične naše volilce, ki taka naznanila dobe, opozarjamo, da se podajo takoj, ko dobe naznanilo, v glavni volilni urad v „Delavski dom“ ulica Boschetto 5, II. nadstr. Sodrugi, taki lumpariji moramo odgovoriti z zavednostjo in pokazati, da si ne damo od nikogar oropati svojega glasu, ki je zlasti sedaj izredno važen. Torej sodrugi, pozor!

— Kontovelj. V „Edinosti“ perejo Prosečane, ki so prišli v nedeljo na Kontovelj, da bi na našem shodu napravili zgago in ga razbili. Ampak bilo bi bolje, če bi po pravici povedali, kako je bilo in se malo skesali. Zakaj če ne bi bili narodnjaki vsled volilnega boja tako razburjeni, kakor so, bi morali spoznati, da jim taktika razbijanja in sirovosti, s katero so začeli, ne bo prav nič koristila. Tudi to, kar so v nedeljo uganjali na Kontovelju, jim ne prinese nobenega dobička. Pravijo, da so prišli na kontoveljski shod le zaradi tega, da bi bili slišali Kristana, katerega mnogi med njimi še nikoli niso slišali. Če bi bili res imeli ta namen, tedaj jim ne bi bilo treba razgrajati in — kakor je dejal njih vodja — „delati obstrukcije“. Saj je hotel Kristan govoriti; in kakor na vsakem drugem shodu, naj so na njem navzoči narodnjaki ali ne, bi bil gotovo govoril o parlamentu, o delavskem razredu, o političnem položaju. Zakaj pa so, komaj da je odprl usta, začeli „prepevati“? Narodnjaki mislijo, da nič ne vemo, kaj se godi pri njih. Toda informirani smo prav dobro! Saj vemo, da so storili, kar se je le dalo, da bi bili prepričali shod na Kontovelju. Dvorana, ki nam je bila že obljubljena za naš shod se nam je na njihovo zahtevo odpovedala. Gostilničarja, pri katerem je potem bil naš shod, so nagovarjali, naj nam ne da prostorov. In ker so vedeli, da Kontoveljčani ne bodo delali zgage, so organizirali nasok s Proseka. Tudi dobro vemo, kako so ga organizirali. In tudi to vemo, kdaj so v „Narodnem Domu“ sklepali, da nam bodo razganjali shode. Mi bi želeli, da bi narodnjaki o pravem času zapustili to pot; ne želimo tega iz strahu, ker bi razbijajska taktika ne škodovala nam. Ampak žal nam je, da se na ta način zastruplja boj, ki je navsezadnje vendar boj med Slovenci in Slovenci, pa bi bilo treba pomisliti, da tako zastrupljanje ne izigne meni nič tebi nič tisti dan, kadar so volitve končane. Nasprotstvo med načeli narodnjakov in socialistov se ne da odpraviti; ampak vendar ne bi bilo treba, da se to nasprotstvo izpreminja v besno sovražstvo, ki po končanem volilnem boju lahko ostane kot silna zapreka vsakega kulturnega dela. Doslej še verjamemo, da nimajo narodnjaki tega namena. Naj nas ne prepričajo, da smo se motili!

— Zidarska organizacija v Trstu priredi na binkoštno nedeljo, dne 4. julija t. l. veliko vrtno veselico ob priliki razvitja društvene zastave na vrtu društvene gostilne „Pri orhideji“, ulica Settefontane. Na obs zmem vzporedju je med drugim slaynostni govor, ki ga bo imel na povabilo organizacije sodrug Ethin Kristan, ter koncert s petjem in godbo, pri katerem sode-

Stopnice, balkoni, spomeniki, stavbni

Kranjska betonska tvornica Tribuč & Komp., Ljubljana

Cementne cevi v vseh merah, barvaste plošče

H. Suttner, Ljubljana

Mestni trg (nasproti rotovža) in Sv. Petra c. 8.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

==== Priprava birmanska darila. ====

Lastna tovarna ur v Švici. Tovarn. znamka IKO.

==== Ceniki zastoj in poštine prosto. ====

luje zidarska godba iz Škorklje; pevske točke pa izvajata delavski pevski zbor iz Kolonje in pevski zbor „Ljudskega Odra“ iz Trsta. Priredi se tudi šljiv sročolov s 500 dobitki, šaljiva tombola z 10 dobitki in šaljiva pošta. V veliki dvorani bo ples. Veselica se prične točno ob 4. popoldne, ples pa ob 5. Vstopnina znaša za moške 40 vin., za ženske 20 vin., ravno tako za ples. Čisti dobiček je namenjen podpornemu skladu organizacije. V slučaju slabega vremena se preloži veselica na binkoštni pondeljek. Zidarji so vabljeni, da se udeležijo te priredbe v čim večjem številu.

— **Narodna godba.** Mlinar je sedel na osla in sin je šel peš. Ljudje so se jezili nad mlinarjem, češ, zakaj ne bi rajši sam peš hodil, pa sina posadil na osla. In mlinar je storil tako. Sedaj so se ljudje jezili nad sinom, češ: Mlad fant jaha na oslu, stari oče pa mora peš hoditi. Tedaj se je še mlinar spravil na osla. Nato so pa ljudje zarentačili: Kaj, uboga žival mora nositi taka dva. Zakaj pa ne bi rajši oba peš hodila? Mlinarju se je pamet zbristila in spoznal je, da ni mogoče vsem ustreči. Sedaj poslušajte. Dokler nismo v mestnih volilnih okrajih kandidirali nobenega slovenskega socialista, so se narodnjaki jezili. Zakaj pa ne bi socialisti kandidirali v mestu tudi Slovenca? Pa smo ubogali narodnjake in smo pri zadnjih deželnozbornih volitvah kandidirali v dveh mestnih okrajih dva slovenska sodruga: Kermolja in Novaka. Tedaj so se gospodje v „Narodnem domu“ zopet jezili: Aha! Jih vidite? V mestu kandidirajo dva slovenska socialista samo zato, da bi škodovali narodni stvari. Sedaj so zopet volitve tu. Mi nismo hoteli škodovati narodni stvari, pa nismo postavili v mestu nobenega slovenskega socialista. In zopet se narodnjaki jeze in pripovedujejo, da zato ne kandidiramo, ker hočemo škodovati narodni stvari. Narodnjakom bi svetovali, naj nam vendar raztolmačijo, kdaj smo prav ravnali, sedaj, ko ne kandidiramo, ali takrat ko smo kandidirali slovenske socialiste v mestu? In če smo takrat prav ravnali, zakaj so pripovedovali, da smo hoteli narod škodovati? Mi smo zelo radovedni.

— **Sv. Ivan.** Dva prekrasna shoda smo tukaj imeli v tork in sredo. V tork smo zborovali na Verdelci na prostem. Brez pretiravanja lahko pravimo, da nas je bilo zbranih veliko več nego tisoč ljudi in če smo prav zelo skromni, računamo, da nas je bilo vsaj petsto volilcev. Shoda se je udeležilo tudi nekoliko narodnjakov, ki pa so se tukaj vedli popolnoma mirno in dostojno. Krasen je bil pogled na to množico, ki se je amfiteatralno razvrstila po hribu. Zborovanje je vodil sodrug Regent, govorila pa sta sodruga Etbin Kristan in Černiutz, prvi seveda slovensko, drugi italijansko. Oba sta obširno razložila naloge bodočega državnega zbora s posebnim oziranjem na interese delavstva. Sodruga Kristan je še zlasti dokazal, da je zboljšanje socialnega položaja delavcev pogoj za narodni napredek in za ugodno rešitev narodnega vprašanja. Izmed nasprotnikov se nihče ni oglasil za besedo in sodrug Regent je z navduševalnimi besedami zaključil shod ob krasnem razpoloženju udeležencev. V sredo je bil napovedan shod na planjavi pod „Boschetom“. Že po dnevi je deževalo, zvečer pa je kar lilo. Kljub temu se je zbralo okrog 700 volilcev, ki se niso dali preplašiti in so zahtevali shod, češ saj se tudi pri delu dostikrat zmocijo. Tudi tukaj sta govorila sodruga Černiutz in Kristan. Navdušeno ljudstvo je vztrajalo na shodu do zadnjega hipa.

— **Shod v gostilni „International“** je bil pretečeno sredo kakor vsi dosedanja shodi impozantna manifestacija zavednega delavstva, ki hoče, da bo dne 18. junija v Trstu plapolala zmagonosno rdeča zastava. Prostorna gostilna je bila tako natlačena, da so se poslušalci kar gnetli. Poleg tega pa je ostalo še toliko ljudi na ulici, ki niso našli prostora v gostilni, da bi se jim bil lahko napravil poseben shod. Zborovanje je vodil sodrug Regent. Ognjevit je poročal kandidat II. volilnega okraja sodrug Černiutz, ki je žel za lepe besede obilo burnih ovacij. Med govorom sodruga Černiutza je prišel s shoda pri Sv. Ivanu sodrug E. Kristan. Zborovalci so mu priredili prisrčen pozdrav z živio-klici, ki so pričali, da ima zavedno delavstvo našega sodruga tem rajše, čim bolj ga nasprotniki sramote in blatijo. Ko je sodrug Černiutz končal, je zbrana množica kot en mož klicala: „Kristan, Kristan, naj govori Kristan!“ In ni bilo miru, dokler ni stopil na govorniški prostor naš okoličanski kandidat. In bilo je treba zopet počakati, preden se je navdušenje poleglo. Govornik ni mogel pred to vneto in odkritosrčno množico izreči stavka, ne da bi bil zopet izval gromovito aplavzo. Prizor pa, ki smo ga videli ob zaključku njegovega govora, nam

ostane v trajnem spominu. Tedaj je trajal aplavz par minut. Za njim je govoril v nemškem jeziku sodrug Falk in za tem je sodrug Regent zaključil shod, ki je pričal o sijajnem navdušenju, s katerim gre delavstvo v boj za socialno-demokratsko stranko in za njene ideje.

Goriško.

— **Iz Nabrežine.** Na svojih shodih se je gospod dr. Rybač spomnil tudi na Nabrežino in je dejal, da so socialisti mnogo škodovali nabrežinskim delavcem. Nabrežina ne pripada volilnemu okraju dr. Rybača in je ni bilo treba omenjati. Nabrežinski delavci smo menda bolj kompetentni, da sodimo, kako so nam socialisti škodovali ali koristili. Na vsak način je čudno, da so nabrežinski delavci — socialisti, ker so si samo kot socialisti mogli ohraniti tisti položaj, ki ga imajo. Ako pa je že treba govoriti o škodovanju, pa povejmo, kako je bilo, kadar so nabrežinski delavci hoteli doseči le nekoliko zboljšanja, so se morali poslužiti stavke. Zakaj italijanski in slovenski delodajalci so bili vedno složni v tem, da ne dajo nič. Pri taki priliki se je zgodilo da je šel veliki narodnjak in podpredsednik liberalne stranke na Goriškem gospod Caharija v Italijo po krumirje. Italijanski stavkoci so imeli izpodrinuti slovenske delavce. V očeh narodnjakov je to morda norodno delo; v naših ni. Če so nabrežinski delavci socialisti, vedo, zakaj da so. Pa se nam tudi ne zdi pametno, da nas gospod dr. Rybač na tak način napada: če ne bi bili pred štirimi leti ravno mi nabrežinski socialisti pomagali, ne bi bil Strekelj sedel v državnem zboru.

— **Volilno gibanje na Krasu** je postalo precej živahno, dasi klerikaleci ne prirejajo skoraj nobenih volilnih shodov. Rajši se zanašajo na vpliv, ki ga imajo duhovniki na lecah in v spovednicah. Tam pa kurijo, kolikor le morejo in poleg tega poizkušajo včasih z razgrajanjem na nasprotniških shodih. Razven terorizma nimajo tukajšnji klerikaleci sploh nobenih argumentov. O liberalni stranki pa se v sedanjem volilnem boju na Krasu sploh ne more govoriti, ker jo je njen kandidat sam zatajil. Na shodu v Ribembergu je namreč dejal, da ni „ne liberalcev, ne klerikalecev, ampak Slovenec“. Volilecem se sicer zdi, da je to premalo, ker so menda kandidati tega okraja Slovenci. Ampak gosp. dr. Gregorin pač misli, da so drugi slabši Slovenci; kljub temu pravi, da bo skušal, če bo izvoljen, združiti vse slovenske poslance. Kako naj se združijo, če so si po programu in po ciljih nasprotni, to je volilecem tudi uganka. Dočim nastopajo nasprotniki s terorjem, se pa socialisti demokratije ne menijo za to podivjanost, ampak rabijo priliko, da zanašajo pouk in socialistične ideje med ljudstvo. V tem oziru je izvršeno velikansko delo in že sedaj se opazujejo dobri sadovi. Več kakor trideset socialno-demokratskih volilnih shodov je opravljenih z najboljšim uspehom in socializem se širi čudovito med prebivalstvom. Tistim, ki so se veselili razpustu parlamenta, misleči, da bodo volitve škodovala socialnim demokratom, bo še prav žal, da je Bienenrth provzročil ta boj.

— **Štorje.** Dne 25. maja je bil v naši prijazni vasi volilen shod socialno-demokratske stranke. Za naš kraj je bil to čisto nov dogodek. A danes je marsikomu žal, da se ni že davno zgodilo kaj takega. Govorila sta na tem shodu sodruga dr. Tuma iz Gorice in Kopač iz Trsta. Kaj takega pri nas sploh še nismo slišali. Govornika sta nam tako pojasnila položaj in vzroke ljudske bede, da se nam je šele sedaj zasvetilo, in marsikateri poslušalec je bil ginjen do solza. Tisti učitelj, ki je hotel s petjem motiti shod, naj se gre pa rajši učiti politične omike in olike.

— **Sežana.** Naši liberalci nočejo in ne morejo razumeti, da se svet ni ustavil tisti trenotek, ko je v Sežani zavladal liberalizem, ampak da se suče naprej, pa se ne meni za strahopetneže, ki ne opažajo, da so že davno iz mode. Ko so socialisti demokratije z lepaki naznanili volilni shod v Sežani, so prišli skoraj ob pamet. Za njihov način boja je značilno, da so dali vse lepake do enega potrgati. Če pa mislijo, da bo tako divjanje ustavilo zmagovalni pohod socializma, ki osvaja ves svet, moramo res obžalovati njihovo kratkovidnost. Se bolj pa moramo obžalovati tisto duševno ubožstvo, s katerim so nastopili na shodu, zopet misleči, da uničijo socialno demokracijo. Shod je bil precej dobro obiskan, in navzoči kmetje in delavci so jako pazno poslušali lepe besede dr. Tume, ki je zanimivo opisal zgodovino ter postanek in razvoj liberalne in klerikalne stranke, na Goriškem, in sodruga Kopača, ki je obširno razvil socialno-demokratski program. Ali liberalci bi bili na vsak način radi dosegli, da bi voda tekla navzgor. Nekoliko njih je prišlo na shod, ne da bi poslušali ali

pa dostojno polemizirali, temveč z očitnim namenom da bi razgrajali. Vedli so se, kakor da so prišli naravnost od preobilnih bokalov in vsaj nekateri med njimi so gotovo preveč žrtvovali bogu Bokalu. Ker se jim pa z vsem divjanjem ni posrečilo, da bi bili razbili shod, so poizkusili svojo srečo še s „polemiko“. Ta pa je bila taka, da se Bogu usmili! Neki Mohorčič se je smatral za posebno modrega, ko je vprašal, zakaj socialno-demokratski poslanci ne prepuste kmetom svojih — državnoborskih dijet. Potem je neki finančni stražnik Bekar „obžaloval“, da je dr. Tuma zašel v „tako“ družbo. Nazadnje so po tolikih ponesrečenih razbijaških poizkusih pozvali navzoče, naj odidejo z njimi. Pa tudi s tem so imeli smolo. Odsli so z njimi pač tisti, katere so bili pripeljali s seboj, toda veliko število delavcev in kmetov je ostalo s sodrugoma v dvorani, kjer so se še dolgo razgovarjali o važnejših vprašanjih nego so tista, s katerimi si sežanski liberalci belijo glave.

Cenjenim čitateljem in čitateljicam naznanjamo, da začnemo v prihodnji številki s priobčevanjem

velikega socialnega romana

„Mati“

izpod peresa Maksima Gorkega.

Umetnost in književnost.

+ **V Jakopičevem povljonu** v Ljubljani se odpre v nedeljo 4. junija ob 9. uri dopoldne šesta umetniška razstava in sicer brez vsakih posebnosti. Vstopnina je kakor navadno 1 K., ob nedeljah in praznikih 60 vin., za dijake in delavske organizacije 40 vin. Razstava vsebuje poleg nekaterih značilnih slik Ivana Groharja, dela drugih slovenskih umetnikov. V posebnem oddelku razstavlja „Kljub slovenskih amaterfotografov“.

Delavsko gibanje.

— **Splošna stavka na Reki.** Pri Ogrsko-hrvaškem parobrodarskem društvu je pred kratkim izbruhnila stavka. Mornarji in strojniki so bili zaman poizkušali z mirnimi sredstvi, da bi družba izpolnila njihove zahteve; ko so bili vsi poizkusi zaman, so razglasili stavko. Družba se je obrnila za „pomoč“ do vojne mornarice. Ko so drugi delavci videli, da hočejo podjetniki s silo in terorjem zlomiti stavko, so se organizacije zbrale na posvetovanje in so po vsestranski debati sklenili splošno stavko, ki se je v četrtek pričela. Stavke se udeležuje 18 do 20 tisoč delavcev. Iz Pulje je prišlo več bojnih ladij varovat „red“ na morju. Delavstvo je silno razburjeno, ker opravlja mornarica tudi službo na ladjah parobrodne družbe, na katerih so mornarji stopili v stavko.

Delavci sodrugi! Spominjajte se volilnega in tiskovnega sklada!

ZADNJE VESTI.

Cesarjevo zdravje.

Dunaj, 2. junija. Cesar se dobro počuti. Danes je sprejel nadvojvodo Karla Franca Ferdinanda in vnanjega ministra, s katerim je konferiral dobro uro. Ko se je snoči peljal z državnega kolodvora v Schönbrunn, je hotelo 12 oseb izročiti cesarju svoje prošnje; policija jih je posvarila in nato izpustila.

Budimpešta, 2. junija. Povodom cesarjevega odhoda iz Gdöllua objavlja „Pesti Hírlap“ članek, ki vzbuja v političnih krogih veliko pozornost. Kot neresnične postavljata vesti avstrijskega časopisa o slabem cesarjevem zdravju, ki jih trosi pod visokim pokroviteljstvom stoječa postranska vlada. Vse te govorice so popolnoma nesmiselne, tembolj ker ogrsko državno pravo ne pozna nobenega regentstva. Ost članka je očitno naperjena proti prestolonasledniku Francu Ferdinandu.

Jesensko zasedanje nemškega državnega zbora.

Berlin, 2. junija. Jesensko zasedanje bo trajalo le kratek čas. Vlada namerava na-

povedati volilno reformo za pruski deželni zbor in koj na to, t. j. začetkom zime, razpisati nove volitve za državni zbor. S to revno zvišajo upa junkerska vlada uteči ljudski sodbi. Sibki upi!

Vohunska afera na Francoskem.

Pariz, 2. junija. Policijsko sodišče je razglasilo danes razsodbo v znani, v vnanjem ministrstvu razkriti ovaški aferi. Ronet in Maison, ki sta izmikala državne akte, sta obsojena vsak na 2 leti ječe in na 1000 frankov globe, Palliez pa na 3 mesece zapore.

Nemški znanstvenik v rokah grških banditov.

Zena, 2. junija. Sem je došlo poročilo, da je skrivališče banditov, ki so odvedli učenjaka Richterja, odkrito. Banditi so od vseh strani obkoljeni, vendar se čete ne upajo prodirati, ker bi tak napad spravil Richterjevo življenje v nevarnost.

Carlizem hoče zadaviti zadnji ostanek finske avtonomije.

Peterburg, 2. junija. Po poročilih časopisa je predložena senatu obsežna vladna predloga, ki odpravlja finsko generalno gubernijo in ki ustanavlja mesto carskega namestnika v Helsingsforsu.

Kolera.

Trst, 2. junija. Vzlic dementijem upravnih oblasti beneških poročajo, da je kolera v Benetkah precej razširjena. Po naročilu italijanskega ministrskega predsednika so lokalne oblasti opustile vsa uradna obvestila. Včeraj pa je zdravniški odbor nalepil razglase, v katerih obsojajo neodgovorno početje in svari občinstvo pred zaviranjem sirovega sadja, zelenjavi in neprekuhane vode. Vse to skrievanje ima svoj vzrok o odkritju spomenika Viktorja Emanuela, ki se vrši 5. t. m. in ki bi vsled oficielne publikacije nedvomno trpela. Pač pa se zatrjuje, da so odrejene vse druge varnostne naprave. — Uradnega poročila avstrijska vlada nima in toliko časa vzdržuje avstrijski Lloyd svoje parobrodne zveze z Benetkami.

Volilni boj v Bekescsabi.

Budimpešta, 2. junija. Danes se vrše v Bekescsabi nadomestne volitve za mandat pokojnega Achima, ki ga je bečarska klika na tako brutalen način spravila izpod nog. Boj je bil od prvega začetka zelo viharen in tudi danes je došlo med policisti in orožniki do krvavega spopada. Govori se, da so policaji streljali na žadnarje, na kar so jih slednji pretepli.

Bekescsaba, 2. junija. Bivši notranji minister Jožef Kristoffy, kandidat kmečke stranke, namesto umorjenega Achima izvoljen za državnega poslanca. Kristoffy je zbral 1030 glasov. Kandidat Kosutove stranke Urszinyi pa 952 glasov. (S svojim zločinom si agrarno-fevdalna klika ni pomogla. Izvoljeni Kristoffy je bil svoj čas notranji minister v Fejervaryjevem kabinetu in je zbornici predložil volilno reformo na podlagi splošne in enake volilne pravice. Zategadelj, ker je spravil boj za volilno reformo, v aktualen stadij, je Kristoffy pri bečarski kliki najbolj sovražna oseba.)

Vstaja v Albaniji.

Carigrad, 2. junija. Nadpoveljenik vladnih čet poroča, da je prva divizija 20. maja po vročem boju pregnala vstase iz Lefke. Zvečer so napadli vstasi na vzhodu bukoviške gore levo krilo prve divizije, a so bili odbiti. Druga divizija je izvojevala zmago na belediških višavah, vsled česar je odstranjena glavna ovira za nadaljno prodiranje čet.

Državni tajnik Grey za razoroževanje.

London, 2. junija. Sinoči je v narodno-liberalnem klubu govoril državni tajnik Sir Edward Grey, ki je naglašal, da sta v 20. stoletju dve ideji, ki zmanjšujeta verjetnost vojne: prvi spoznanje težkih bremen oboroževanja in drugi, pa pomisleki, če je od vojne mogoče pričakovati dobička. Glede razsodišnih pogodb je izjavil da stojimo na pragu nove dobe.

okrasni itd.

okrasni itd.

Pisarna, delavnica in skladišče na Tržaški cesti. — Telefon št. 296.

barvaste plošče itd.

Bartunek obsojena na smrt.

Dunaj, 2. junija. Danes opoldne je sodišče razglasilo razsodbo v pravdi proti Mariji Bartunek, ki je bila obtožena, da je umorila grbasto šiviljo Luizo Weiß in razkosala njeno truplo. Koj za tem, ko je bil ljubimec obtožene Bartunekove izpuščen na prosto, sta bili porotnikom predloženi dve vprašanji. Prvo vprašanje se je glasilo na zavraten umor, drugo na goljufijo, zagrešeno s tem, da je umorjeni Weißovi izvalila pod lažnjivimi pretvezami denar. Po polurnem posvetovanju so se porotniki vrnili v razpravno dvorano in načelnik je ob napeti pozornosti množičnega zbranega občinstva razglasil, da so porotniki obe vprašanji o krivdi z 10 proti 2 glasoma potrdili. Na podlagi porotnega izreka je sodišče Marijo Bartunek obsojilo na večala. Obtožena je z ledenim mirom pričakovala razsodbo; ko jo je predsednik razglasil, je zahtela, na kar so jo odvedli iz dvorane. Zagovornik je priglasil ničnostno pritožbo.

Generalna stavka na Reki.

Reka, 2. junija. Delegatje strokovnih organizacij so sklenili, da ustavijo v znamenju solidarnosti s stavkajočimi delo dotlej, da „Ungaro-Croata“ ugotovi odpuščenim uslužbenecem. Vsled tega sklepa organizirano delavstvo stavka 500 delavcev v ladjedelnici Danubius je danes jutraj ustavilo delo. Tudi delavci iz petrolejske čistilnice so se pridružili stavki. Časopisje izhaja. Stavka je splošna in nad 8000 delavcev praznuje.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Sprejme se takoj izurjeno knjigovodkinjo

Ponudbe z navedbo plače pod „knjigo odkinja“ Ljubljana, poštni predal št. 26.

Lekarna pri „zlatem orlu“ v Ljubljani, Jurčičev trg štey. 2,

prilporeča sledeča zdravila:

Čaj za bolne na živcih
je izvrstno krepilno sredstvo za živce, izboljšuje spanje, učinkuje pri nervozni oslabelosti.
Cena kartonu K 1'20.

Dunajske kapljice zoper krč
utešujejo bolečine v želodcu in trebuhu ter odganjajo vetrove. Steklenica 20 vinarjev, 6 steklenic K 1'—

Za gospe in gospodične
ima v zalogi čaj, ki je preizkušeno sredstvo pri vsakovrstnih bolih in nepravilnostih pri prihodih zaostalega mesečnega pranja, ki obenem pospešuje pranje (menstruacijo).
Cena kartonu K 1'50.
V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. n. članom okr. bolniške blagajne v Ljubljani, bolniškemu zavodu c. kr. tobačne tovarne in bolniški blagajni c. kr. priv. južne železnice.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir.

Kg. sivga dobrega, puljenega 2 K; boljšega 2'40 K; prima polbelega 2'80 K; belega 4 K; belega puhastega 5'10 K; vefinega snežnobelega, puljenega 6'40 K; 8 K; pulha sivga 6—7 K; belega, finega 10 K; najfinjši prani puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitnega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema glavicama, 80 cm dolgi, 60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 30 K; puh 24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K; zglavnice 3, 3'50 in 4 K. Pernica 200 cm dolga, 140 cm šir. 13, 14'70, 17'80, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4'50, 5'20 in 5'70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega, gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka 12'80 in 14'80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. Natan. cen. gratis in fr.

S. Benisch, Dešenice 758, Češko.

Gostilna „Proletarija“

poprej Ballja na Glincah št. 3 pri Ljubljani se priporoča za mnogobrojen obisk zlasti p. n. delavstvu. Dobra pijača in izborna kuhinja. Na razpolago ima salon in krasen vrt za razne zabave, shode veselice i. t. d.

S spoštovanjem J. Tancek, gostilničar.

Maček je trpljenje hudo,

po napravi čudo!

Edini likér za slab želodec!

Ljudska kakovost liter K 2'44.
Kabinetna kakovost „ „ 4'80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Delniška družba pivovarna „Union“

v Spodnji Šiški pri Ljubljani

prilporeča svoje izborno

- marčno, dvojno marčno in izvozno pivo -

Telefon št. 53.

v sodčkih in steklenicah.

Telefon št. 35.

Paul Vrtačnik

krojaški mojster

== Ljubljana ==

Kolodvorska ulica 26 in Dunajska cesta 47.

Priporoča se sl. občinstvu za vsa v njegovo stroko spadajoča dela posebno gospodom železničarjem v napravo uniform po nizkih cenah.

Izgotavlja obleke v 12. urah.

POZOR!!!

== Išče se mlekarne ==

ki se zaveže celo leto dobavljati sveže čajno maslo po tržnih (engro) cenah. Rabi se dnevno meseca jan. 5, februarja 5, marca 20, aprila 10, maja 10, junija 10, julija 5, avgusta 5, septembra 10, oktobra 10, novembra 10, in decembra 15 kilogramov čajnega masla. Kupuje se tudi dozoreli polementalski sir. Plačuje se takoj (tudi povzetje) ali pa na mesečni račun. Ponudbe je poslati na naslov:

Ivan Leskovec, trgovec v Pulju.

Milko Krapeš,

urar in trgovec, zaprisežen

cenilec v Ljubljani, Jurčičev trg št. 3. - - - - -

Zahtevajte najnovejši ilustrovani cenik, ki je ravnokar izšel in ga pošiljam poštne proste.

Julius Meinl

Uvoz kave
Veležgalnica kave

Produkt. zadruga ljublj. mizarjev

registrovana zadruga z omejeno zavezo

s sedežem v Ljubljani, Mar. Ter. c. 11 (Kolizej)

== Zaloga pohištva ==

lastnega izdelka in Izvršuje vsa mizarska stavbna dela. :: Lasta tovarna na tapetniškega blaga. :: Glincah pri Ljubljani. ::

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. - Stari trg št. 8.

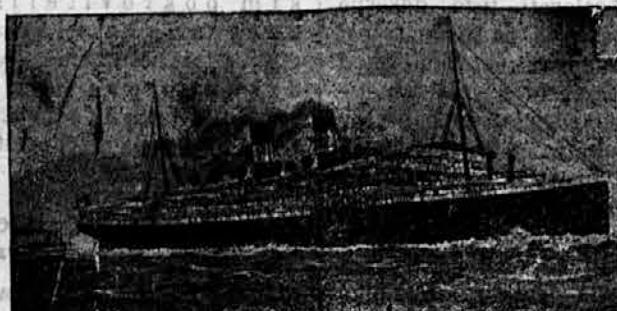
skladišče oblek domačega izdelka za gospode in dečke. — Velika izbira tu- in inozemskega blaga za obleke po meri. — Solidna postrežba. - Vedno nizke cene.

Potniki v severno in južno Ameriko

vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

Avstro-Amerikana

Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električna razsvetljava, brezžični brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopelj itd.

Odhod parnikov:

V sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Vsakavrstna pojasnila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

Simon Kmetetz, Ljubljana, Kolodv. ul. 26.